

1812 Arnt Solem

Arnt Solem ble født i Klæbu i 1777. Se relasjoner til Eidsvollsmennene, side 53.

Han var evnerik og jobbet seg fram fra fattige kår til stor velstand. Arnt Solem kjøpte Værnes Hovedgård av Dorothea Wessel for 30 000 riksdaler den 15.april 1812. Solem var kun på Værnes i 3 år. Etter å ha solgt Værnes flyttet Arnt Solem til Trondheim hvor han kjøpte naustet og brygga til den kjente kanselliråden Erich Must. Eiendommen er i dag hjørnet hvor Strandgata møter Sjøgata. Denne Erich Must var det som fikk bygd sitt eget

Gravkammeret til Must

familiegravkammer på Værnes kirkegård i den tiden han eide Værnes kirke. Dette huset (kammeret) står på Værnes kirkegård den dag i dag, og er det lille hvite huset til høyre (nordvest av kirka) 50 m innenfor hovedporten, faktisk talt det eneste huset ved siden av selve kirka. Da Arnt Solem første gangen kom til Trondheim livnærte han seg som snekker, men gikk raskt over i handelsfaget med butikk i den såkalte Solemgården i Kjøpmannsgata. På gården Moholt i Strinda opprettet han lin- og lerretsveveri. Kjøkkenet på gården var innredet slik at det kunne brukes som forsamlingsal for

ca.100 mennesker. Det var her Solem startet de første møter innenfor sin kristne bevegelse. Fra dette ståsted ble Arnt Solem en av Hans Nilsen Hauges beste venner, og en ivrig haugianer etter at Hauge selv besøkte Trøndelagsbygdene i 1790. Arnt Solem ble med Hauge på hans lange reise i Nord-Norge, og på denne turen kjøpte Solem etter anvisning fra Hans Nilsen Hauge fikseværet Gjæslingene i Ytre Namdal med handel og gjestgiveriprivelegium.

Solem ble selvsagt også meget sterkt påvirket av sin kone, Randi Andersdatter (enke etter soldat Haagen Erichsen Nideng, d 1798). Denne Randi var så sterk i sin tro at hun gikk alene på ski over Dovre for å holde møter på Østlandet. I den tiden Randi var enke, livnærte hun seg og sitt barn ved spinning og veving. I 1801 reiste hun til Bergen og var i tjeneste hos Hans Nilsen Hauge som bokbindermedhjelper. - Arnt Solem og hans ivrige kone kom nok litt på kanten med sine egne «haugianerne». Det fortelles at da Brødremenighetens agent var i Trondheim i jula 1822 og forsøkte å stifte et lokallag, var det nære på at Solem gikk over til denne menigheten.

I 1825 var Arnt Solem medeier i det såkalte Stjørdalsgodset (Wessels sitt jordgods), men flyttet samme år til Oslo hvor han kjøpte seg en eiendom i Kongensgate. I sin tid i Oslo kjøpet han også Bakkehaug mølle som ble bygd av Hans Nilsen Hauge. I Oslo var Solem involvert i mange prosjekt. Da Stortinget i 1830 besluttet å selge Kongsberg Sølvverk, dersom det kunne oppnås et bud på 75 000 spd., kom Solem med bud på vegne av et haugiansk interesseselskap, men handelen kom ikke i stand da Stortinget ved kgl.res 21.des 1832 satte seg imot. - I Oslo kom familien raskt under innflytelse av Grundtvig, og de holdt store møter på sin gård Sandaker. Selv om det var Solem selv som innledet brevvekslingen med Grundtvig, var det nok fru Solem som kalte sammen til - og foresto de religiøse møter. Familien besøkte Grundtvig i København i 1836. Fru Solem skulle ha vært litt av et kvinnfolk, med bein i nesen og utrolig rask i replikken. Hun var svært så direkte i valg av ord, og flere prester ga uttrykk for at hun utøvde en viss form for uhøflighet. Sistnevnte kan bero på det faktum at fru Solem alltid sa «du» til alle, hvilken nok på den tiden måtte betraktes som «uhøflig».

Våren 1840 flyttet Solem og hans familie tilbake til Trondheim, hvor de slo seg ned på gården Stavne i Strinda. Solem ble nå involvert i skipsverft i Hommelvik. I Trøndelag fortsatt de å føre «åpent hus» (religiøse møter), hvor blant annet Ole Vig var en hyppig gjest.

Sogneprest Hieronymus Heyerdahl

Heyerdahl var utsending til riksforsamlingen på Eidsvoll. Han synes ikke å ha likt seg særlig i Stjørdal, og er trolig den eneste presten som frivillig har søkt seg bort fra Værnes. Under et kongebesøk på Værnes ba han regelrett om nytt kall. Om hans ønske om forflytting kom etter at han hadde en opplevelse i kirka, skal være usagt, men det er et faktum at følgende hendelse fant sted. Presten og flere andre hadde i påfølgende kvelder sett at det var lys i kirka, og innenfra kunne presten høre at noen sang: «*Ak se til meg i nåde ned barmhjertighetens fader*». En kveld mannen Heyerdahl seg opp og gikk inn for å undersøke saken. Han kom raskt ut igjen, sa ingenting - sangen stilnet for alltid - og Heyerdahl søkte seg vekk og forlot Værnes kort tid etterpå. Heyerdahl bygde nåværende prestegårdbygning i 1818, og som dermed faktisk er eldre enn hovedbygningen på Værnes. Når jeg har tatt med prestene Wessel Brown og Heyerdahl er det fordi de begge spilte en avgjørende rolle hva gjaldt utviklingen av Værnes.

Året 1812 ble kalt «Storkleinåret». Engelskmennene stengte korntilførselen til Norge, og det het seg at «*Den fattige sultet, den rike led savn*». Utpå sommeren 1813 dro bøndene til byen. Det gikk rykter om at grossistene gjemte unna korn. Det kom til kamper med politiet. På Værnes Hovedgård hjalp Madam Solem mang en familie. Det var en tøff tid for stjørdalingene. Det betydde ikke at folk sultet i hjel, men underernæring førte til liten motstandskraft mot sykdommer, spesielt «blodgang» (dysenteri). I 1813 døde 246 og kun 145 ble født. – Prost Heyerdahl forteller at furuskogen i Stjørdal vart mest ødelagt i de to nødsårene 1812 og 1813 fordi folk «løypte» så mye bark.

Barkløyping gikk for seg om våren. Det var helst yngre trær – opp til 15-20 cm i tverrmål. Ytterbarken og den indre grønne barken ble skrappt av. Deretter ble hvitbarken tørket i sola og buntet sammen. Når barken skulle brukes ble den stampet sund og hatt på lut. Etterpå ble den utvannet flere ganger og tørket på tørkeheller og malt på kverna.